НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ «КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ імені Ігоря Сікорського» ФАКУЛЬТЕТ ПРИКЛАДНОЇ МАТЕМАТИКИ

Кафедра системного програмування та спеціалізованих комп'ютерних систем

Лабораторна робота №2

з дисципліни Бази даних і засоби управління

на тему: "Засоби оптимізації роботи СУБД PostgreSQL"

Виконав:

студент III курсу

групи КВ-21

Кузнецов Д. С.

Перевірив:

Павловский В. І.

 $Mетою pоботи \in здобуття практичних навичок використання засобів оптимізації СУБД PostgreSQL.$

Завдання роботи полягає у наступному:

- 1. Перетворити модуль "Модель" з шаблону MVC РГР у вигляд об'єктно-реляційної проекції (ORM).
- 2. Створити та проаналізувати різні типи індексів у PostgreSQL.
- 3. Розробити тригер бази даних PostgreSQL.
- 4. Навести приклади та проаналізувати рівні ізоляції транзакцій у PostgreSQL.

Варіант 8

8	BTree, GIN	after insert, update
---	------------	----------------------

Хід роботи

Графічне подання логічної моделі «Сутність-зв'язок» зображено на рисунку 1.

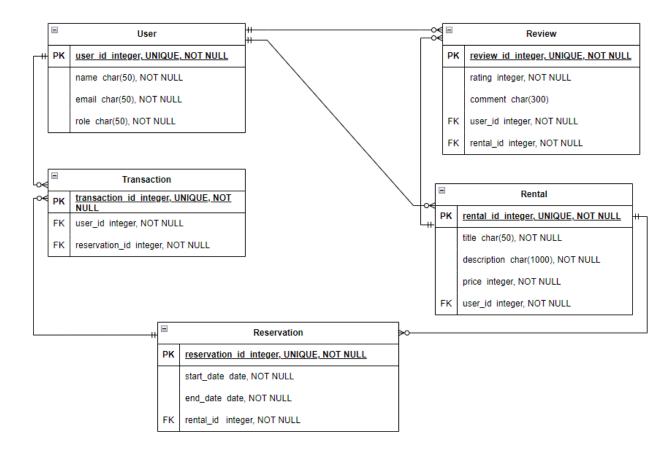

Рисунок 1 – Логічна модель бази даних

Індекси

Індекс – це спеціальна структура даних, яка зберігає групу ключових значень та покажчиків. Індекс використовується для управління даними.

Для тестування індексів було створено окремі таблиці у базі даних test з 1000000 записами. Також тестування обох таблиць буде відбуватися за 4 запитами:

1. Запит з фільтрацією та сортуванням за індексом:

```
SELECT * FROM table

WHERE string LIKE 'a%'

ORDER BY id ASC

LIMIT 10;
```

2. Запит з агрегатною функцією та індексом:

```
SELECT COUNT(id) AS total_records, AVG(id) AS average_id
FROM table;
```

3. Запит з групуванням та індексом:

```
SELECT string, COUNT(*) AS record_count FROM table
GROUP BY string;
```

4. Запит з фільтрацією, групуванням та індексом:

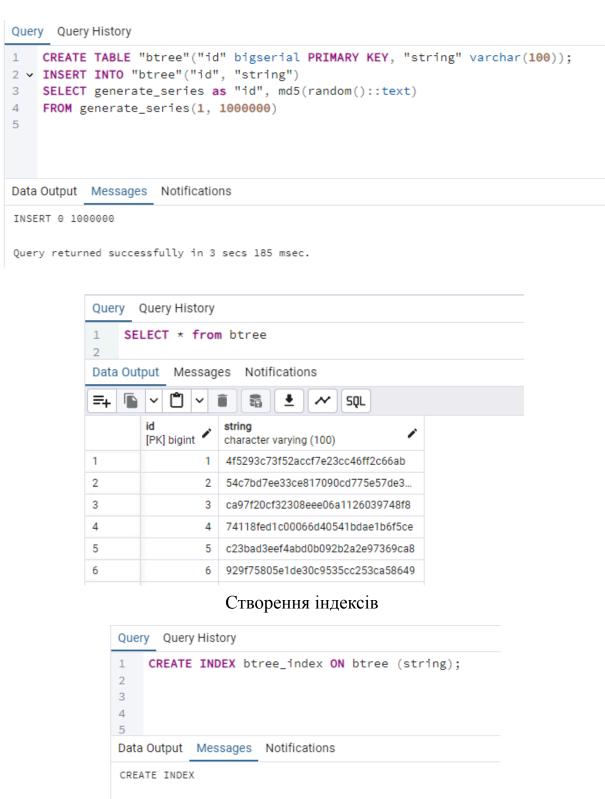
```
SELECT LEFT(string, 1) AS first_letter, AVG(id) AS average_id FROM table

WHERE string LIKE 'a%'

GROUP BY first letter;
```

BTree

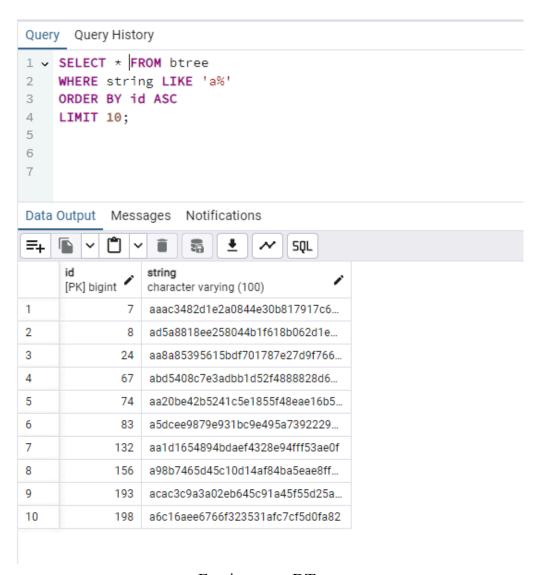
Для дослідження індексу була створена таблиця btree, яка має дві колонки: "id" та "string".

Query returned successfully in 5 secs 290 msec.

Результати виконання запитів

Запит 1

Без індекса BTree

 \checkmark Successfully run. Total query runtime: 99 msec. 10 rows affected. imes

3 індексом ВТгее

✓ Successfully run. Total query runtime: 74 msec. 10 rows affected. X

Запит 2

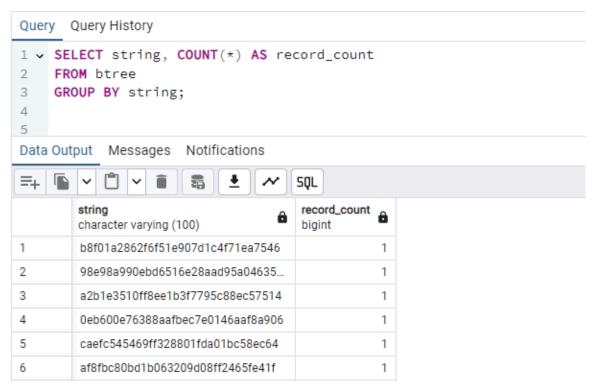
Без індекса BTree

✓ Successfully run. Total query runtime: 139 msec. 1 rows affected. ×

3 індексом ВТгее

✓ Successfully run. Total query runtime: 267 msec. 1 rows affected. 🗙

Запит 3

Без індекса ВТгее

✓ Successfully run. Total query runtime: 1 secs 355 msec. 1000000 rows affected. 🗙

3 індексом ВТгее

✓ Successfully run. Total query runtime: 744 msec. 1000000 rows affected. 🗙

Запит 4

Без індекса BTree

✓ Successfully run. Total query runtime: 144 msec. 1 rows affected. 🗙

3 індексом ВТгее

✓ Successfully run. Total query runtime: 239 msec. 1 rows affected. 🗙

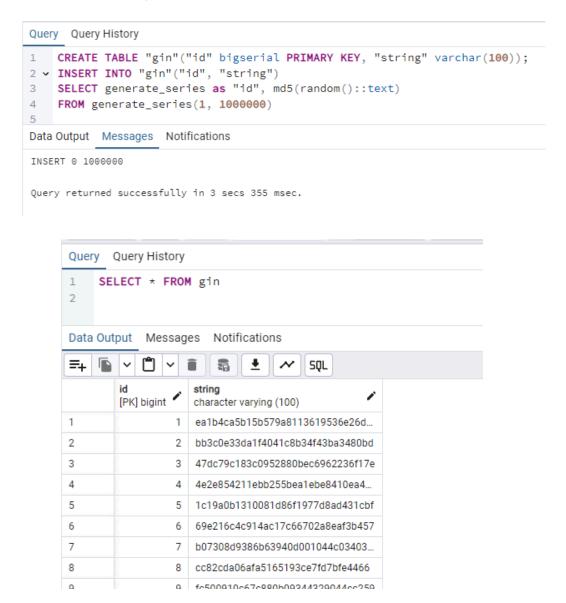
Як бачимо, запити 2 та 4 виконуються швидше без використання індексу btree.

Це може бути обумовлено тим, що:

- 1. Запит, який виконує підрахунок або обчислює середнє значення по всій таблиці, зазвичай не використовує індекс, оскільки для виконання агрегатних функцій потрібно опрацювати всі записи.
- 2. Запит з умовою string LIKE 'a%' може обійтися без використання індексу, оскільки вибірка рядків, що починаються на 'a', може містити значення, для яких індекс не дає переваг. У таких випадках база даних може вирішити, що ефективніше виконати повне сканування стовпця string, ніж звертатися до індексу.

GIN

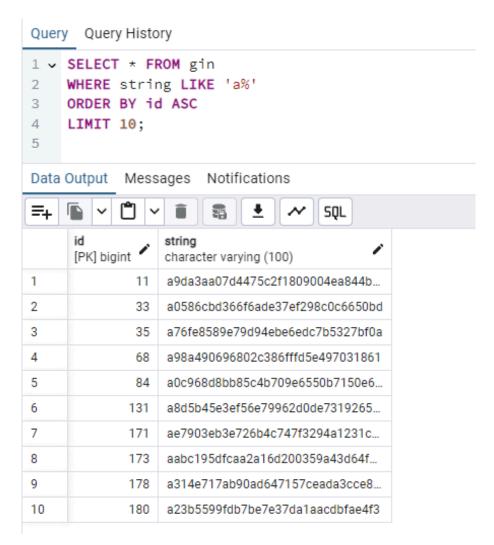
Для дослідження індексу була створена таблиця gin, яка має дві колонки: "id" та "string":

Створення індексів

Результати виконання запитів

Запит 1

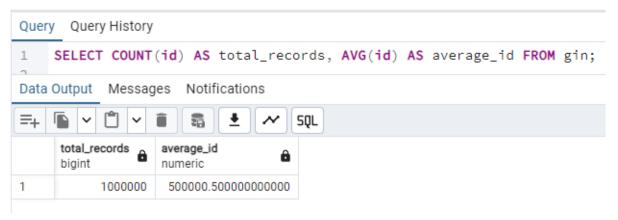
Без індекса BTree

 \checkmark Successfully run. Total query runtime: 92 msec. 10 rows affected. imes

3 індексом ВТгее

 \checkmark Successfully run. Total query runtime: 70 msec. 10 rows affected. imes

Запит 2

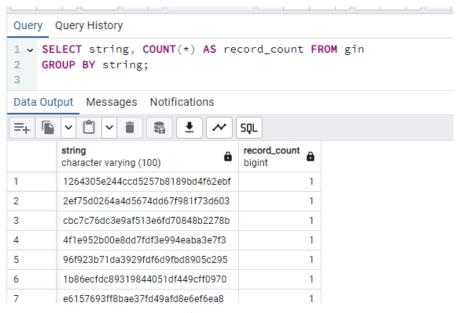
Без індекса ВТгее

3 індексом ВТгее

✓ Successfully run. Total query runtime: 126 msec. 1 rows affected. 🗙

Запит 3

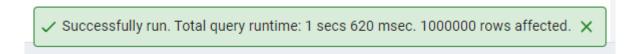

Без індекса ВТгее

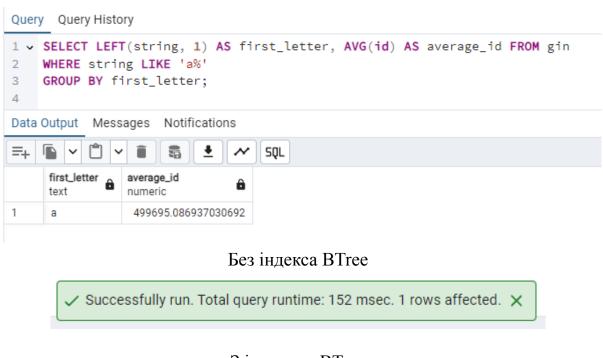
✓ Successfully run. Total query runtime: 1 secs 588 msec. 1000000 rows affected.

X

3 індексом ВТгее

Запит 4

3 індексом ВТгее

✓ Successfully run. Total query runtime: 119 msec. 1 rows affected. 🗙

Як бачимо, лише запит 3 виконався швидше без використання індексу gin.

Причини, чому індекс може не використовуватись у такому запиті:

- 1. Агрегація даних:
 - GIN-індекси зазвичай оптимізують пошук і фільтрацію, але не завжди корисні для запитів, що виконують агрегацію. Під час групування (GROUP BY) і підрахунку (COUNT), база даних обробляє всі записи для створення груп, а індекс не обов'язково прискорює цей процес.
- 2. Велика кількість унікальних значень:

Якщо стовпець string має багато унікальних значень, оптимізатор бази даних може оцінити, що повне сканування таблиці (Sequential Scan) буде ефективнішим, ніж використання індексу. Це пояснюється додатковими витратами на вилучення даних із таблиці після пошуку індексу.

3. Поведінка оптимізатора:

Оптимізатор PostgreSQL приймає рішення про використання індексу на основі статистики таблиці (розподіл даних, кількість рядків, кардинальність стовпця тощо). Якщо він прогнозує, що використання індексу буде дорожчим, ніж пряме сканування таблиці, індекс не застосовується.

Розробка тригерів

Код тригера:

```
CREATE OR REPLACE FUNCTION log_changes()

RETURNS TRIGGER AS $$

BEGIN

IF TG_OP = 'INSERT' THEN

INSERT INTO logs(action, table_name, changed_at)

VALUES ('INSERT', TG_TABLE_NAME, now());

ELSIF TG_OP = 'UPDATE' THEN

INSERT INTO logs(action, table_name, changed_at)

VALUES ('UPDATE', TG_TABLE_NAME, now());

END IF;

RETURN NEW;

END;

$$ LANGUAGE plpgsql;
```

```
Query Query History
1 - CREATE OR REPLACE FUNCTION log_changes()
             RETURNS TRIGGER AS $$
3
             BEGIN
                 IF TG_OP = 'INSERT' THEN
4
5
                     INSERT INTO logs(action, table_name, changed_at)
6
                     VALUES ('INSERT', TG_TABLE_NAME, now());
7 🗸
                 ELSIF TG_OP = 'UPDATE' THEN
8
                     INSERT INTO logs(action, table_name, changed_at)
9
                     VALUES ('UPDATE', TG_TABLE_NAME, now());
10
                 END IF;
11
                 RETURN NEW;
12
             END;
13
             $$ LANGUAGE plpgsql;
14
Data Output Messages Notifications
CREATE FUNCTION
Query returned successfully in 85 msec.
```

Прикріплення тригеру до таблиці users:

Створення таблиці логів:

```
Query Query History

1  CREATE TABLE logs (
2  log_id SERIAL PRIMARY KEY,
3  action VARCHAR(10) NOT NULL,
4  table_name VARCHAR(50) NOT NULL,
5  changed_at TIMESTAMP NOT NULL
6 );
7

Data Output Messages Notifications

CREATE TABLE

Query returned successfully in 57 msec.
```

Тестування тригеру

Вставка запису про користувача

```
Query Query History

INSERT INTO users (user_id, name, email, role)
VALUES (1, 'John Doe', 'john.doe@example.com', 'tenant');

Data Output Messages Notifications

INSERT 0 1

Query returned successfully in 65 msec.
```

Отримано відповідне повідомлення про вставку від тригера.

Оновлення запису про користувача

```
Query Query History

1 VUPDATE users
2 SET name = 'John Smith', email = 'john.smith@example.com'
WHERE user_id = 1;

Data Output Messages Notifications

UPDATE 1

Query returned successfully in 57 msec.
```

Отримано відповідне повідомлення про оновлення від тригера.

Використання рівнів ізоляції

1. READ COMMITTED - кожна команда в транзакції бачить лише дані, зафіксовані до початку команди; вона не бачить змін від паралельних незафіксованих транзакцій. Однак результати запиту можуть змінюватися під час транзакції.

```
Вікно 1:
  BEGIN;
  UPDATE users SET email= 'kag@gmail.com' WHERE user_id =
  1;
  -- Не фіксуємо зміни
 Вікно 2:
  BEGIN;
  SELECT email FROM users WHERE user id = 1;
  -- Вивід буде не 'kag@gmail.com', а початкова пошта
  COMMIT;
- Вікно 1:
   COMMIT;
- Вікно 2:
  SELECT email FROM users WHERE user id = 1;
  -- Тепер вивід буде 'kag@gmail.com'
  COMMIT;
```

Зміна, зроблена у Вікні 1, не бачиться запитом у Вікні 2, доки вона не буде зафіксована.

2. REPEATABLE READ - гарантує, що будь-які дані, прочитані під час транзакції, не будуть змінені іншими транзакціями до завершення першої транзакції.

```
- Вікно 1:
```

```
SET TRANSACTION ISOLATION LEVEL REPEATABLE READ;

BEGIN;

SELECT email FROM users WHERE user_id = 2;

-- He фіксуємо

- Bikho 2:

BEGIN;

UPDATE users SET email = 'loro@email.com' WHERE user_id = 2;

COMMIT;

- Bikho 1:

SELECT email FROM users WHERE user_id = 2;

-- Bubig буде початковим прізвищем.
```

Незважаючи на оновлення у Вікні 2, другий запит SELECT у Вікні 1 все ще показує початкові дані, демонструючи захист від неповторюваних читань на рівні REPEATABLE READ.

- 3. SERIALIZABLE найстрогіший рівень, який повністю ізолює транзакцію від будь-якої іншої паралельної транзакції
- Вікно 1:

```
SET TRANSACTION ISOLATION LEVEL SERIALIZABLE;

BEGIN;

DELETE FROM users WHERE user_id= 3;

-- He фіксуємо
```

Вікно 2:

```
SET TRANSACTION ISOLATION LEVEL SERIALIZABLE;
BEGIN;
INSERT INTO users (user_id, name, email, role)
VALUES (3, 'loro', 'lmoe@email.com', 'tennant');
```

-- Ця операція буде заблокована або не вдасться через незафіксоване видалення у Вікні 1

COMMIT;

- Вікно 1:

COMMIT;

INSERT у Вікні 2 буде заблокованим або відхилено через конфлікт з не зафіксованим DELETE у Вікні 1. Це показує строгу ізоляцію, яку забезпечує рівень SERIALIZABLE, уникаючи "брудних" читань, неповторюваних читань та "фантомних" читань.

Отже,

- 1) READ COMMITTED підходить для застосунків, де потрібно збалансувати узгодженість із конкурентоспроможністю та продуктивністю.
- 2) REPEATABLE READ підходить для застосунків, яким потрібні узгоджені дані протягом всієї транзакції, але які можуть впоратися з певним ступенем конкуренції.
- 3) SERIALIZABLE ідеально підходить для застосунків, яким потрібна повна ізоляція та узгодженість, зазвичай за рахунок зниження конкурентоспроможності.

Код програми

```
main.py
from controller import Controller
if __name__ == "__main__":
    controller = Controller()
    controller.run()
                                  model.py
from sqlalchemy import create engine, Column, Integer, String, ForeignKey,
Float, Date, Text
from sqlalchemy.orm import declarative base, relationship, sessionmaker
from sqlalchemy.sql import text
Base = declarative base()
class User (Base):
    __tablename__ = 'users'
   user id = Column(Integer, primary key=True, autoincrement=True)
   name = Column(String(50), nullable=False)
    email = Column(String(50), nullable=False, unique=True)
   role = Column(String(50), nullable=False)
    rentals = relationship("Rental", back populates="owner")
    reviews = relationship("Review", back populates="author")
class Rental(Base):
    tablename = 'rental'
    rental id = Column(Integer, primary key=True, autoincrement=True)
    title = Column(String(50), nullable=False)
    description = Column(Text, nullable=False)
    price = Column(Float, nullable=False)
```

user id = Column(Integer, ForeignKey('users.user id'), nullable=False)

owner = relationship("User", back_populates="rentals")

```
reservations = relationship("Reservation", back populates="rental")
    reviews = relationship("Review", back populates="rental")
class Reservation(Base):
    tablename = 'reservation'
    reservation id = Column(Integer, primary key=True, autoincrement=True)
    rental id = Column(Integer, ForeignKey('rental.rental id'),
nullable=False)
    start date = Column(Date, nullable=False)
    end date = Column(Date, nullable=False)
   rental = relationship("Rental", back populates="reservations")
    transaction = relationship("Transaction", uselist=False,
back populates="reservation")
class Review(Base):
    tablename = 'reviews'
   review id = Column(Integer, primary key=True, autoincrement=True)
   user id = Column(Integer, ForeignKey('users.user id'), nullable=False)
    rental id = Column(Integer, ForeignKey('rental.rental id'),
nullable=False)
    rating = Column(Integer, nullable=False)
    comment = Column(String(300))
    author = relationship("User", back populates="reviews")
    rental = relationship("Rental", back populates="reviews")
class Transaction(Base):
    tablename = 'transactions'
    transaction id = Column(Integer, primary key=True, autoincrement=True)
    user id = Column(Integer, ForeignKey('users.user id'), nullable=False)
    reservation id = Column(Integer,
ForeignKey('reservation.reservation_id'), nullable=False)
    reservation = relationship("Reservation", back populates="transaction")
```

```
DATABASE URL =
"postgresql+psycopg2://postgres:38743874@localhost:5432/booking online"
engine = create engine(DATABASE URL)
Base.metadata.create all(engine)
Session = sessionmaker(bind=engine)
session = Session()
class Model:
   def __init__(self):
        self.session = session
    def get all tables(self):
        try:
            result = self.session.execute(text("SELECT table name FROM
information schema.tables WHERE table schema = 'public'"))
            return [row[0] for row in result]
        except Exception as e:
            print(f"Error: {e}")
            return []
    def get all columns (self, table name):
        try:
            result = self.session.execute(text("SELECT column name FROM
information schema.columns WHERE table name = :table"), {"table":
table name})
            return [row[0] for row in result]
        except Exception as e:
            print(f"Error: {e}")
            return []
    def add_data(self, obj):
        try:
            self.session.add(obj)
            self.session.commit()
            return 1
        except Exception as e:
            self.session.rollback()
            print(f"Error: {e}")
            return 0
```

```
def update data(self, obj):
        try:
            self.session.commit()
            return 1
        except Exception as e:
            self.session.rollback()
            print(f"Error: {e}")
            return 0
    def delete data(self, obj):
        try:
            self.session.delete(obj)
            self.session.commit()
            return 1
        except Exception as e:
            self.session.rollback()
            print(f"Error: {e}")
            return 0
    def search data(self, model class, **filters):
        try:
            query = self.session.query(model class).filter by(**filters)
            return query.all()
        except Exception as e:
            print(f"Error: {e}")
            return []
    def generate data(self, model class, count):
        try:
            for i in range(count):
                if model class == User:
                    obj = User(name=f"User{i}", email=f"user{i}@example.com",
role="tenant" if i % 2 == 0 else "landlord")
                elif model class == Rental:
                    obj = Rental(title=f"Rental {i}",
description=f"Description {i}", price=100 + i, user_id=1)
                else:
                    continue
                self.session.add(obj)
```

```
self.session.commit()
        except Exception as e:
            self.session.rollback()
            print(f"Error: {e}")
    def execute raw query(self, query, params=None):
        try:
            result = self.session.execute(text(query), params or {})
            return result.fetchall()
        except Exception as e:
            print(f"Error: {e}")
            return []
                                   view.py
import time
class View:
    def show_menu(self):
        while True:
            print("Menu:")
            print("1. Display table names")
            print("2. Display column names of a table")
            print("3. Add data to a table")
            print("4. Update data in a table")
            print("5. Delete data from a table")
            print("6. Generate data for a table")
            print("7. Search data")
            print("8. Exit")
            choice = input("Make a choice: ")
            if choice in ('1', '2', '3', '4', '5', '6', '7', '8'):
                return choice
            else:
                print("Please enter a valid option number (1 to 8)")
                time.sleep(2)
    def search_menu(self):
```

```
print("\nSelect query type:")
        print("1. Information about users and their rentals")
        print("2. Information about rentals and reservations")
        print("3. Information about rating and rental")
        print("4. Back to main menu")
        choice = input("Enter your choice (1-4): ")
        if choice == '4':
            return None, None
        if choice in ('1', '2', '3'):
            filter conditions = self.search data input(choice)
            return choice, filter_conditions
        else:
            print("Please enter a valid option number (1 to 4)")
def show message(self, message):
    print(message)
    time.sleep(2)
def ask_continue(self):
    agree = input("Continue making changes? (y/n)")
    return agree
def show_tables(self, tables):
   print("Table names:")
    for table in tables:
        print(table)
    time.sleep(2)
def ask table(self):
    table name = input("Enter the table name: ")
    return table name
def show columns(self, columns):
   print("Column names:")
    for column in columns:
        print(column)
    time.sleep(2)
```

while True:

```
def insert(self):
        while True:
            try:
                table = input("Enter the table name: ")
                columns = input("Enter column names (space-separated):
").split()
                val = input("Enter corresponding values (space-separated):
").split()
                if len(columns) != len(val):
                    raise ValueError("The number of columns must match the
number of values.")
                return table, columns, val
            except ValueError as e:
                print(f"Error: {e}")
    def update(self):
        while True:
            try:
                table = input("Enter the table name: ")
                column = input("Enter the name of the column to update: ")
                id = int(input("Enter the ID of the row to update: "))
                new value = input("Enter the new value: ")
                return table, column, id, new value
            except ValueError as e:
                print(f"Error: {e}")
    def delete(self):
        while True:
            try:
                table = input("Enter the table name: ")
                id = int(input("Enter the ID of the row to delete: "))
                return table, id
            except ValueError as e:
                print(f"Error: {e}")
    def generate data input(self):
        while True:
            try:
```

```
table name = input("Enter the table name: ")
                num rows = int(input("Enter the number of rows to generate:
"))
                return table name, num rows
            except ValueError as e:
                print(f"Error: {e}")
    def search data input(self, choice):
        while True:
            try:
                filter_conditions = {}
                print("\nEnter search parameters:")
                price min = input("Minimum price: ")
                price_max = input("Maximum price: ")
                if price min:
                    filter_conditions['price_min'] = int(price_min)
                if price max:
                    filter conditions['price max'] = int(price max)
                if choice == '1' or choice == '2':
                    title = input("Title (LIKE pattern): ")
                    if title:
                        filter conditions['title'] = title
                if choice == '1':
                    name = input("Name (LIKE pattern): ")
                    email = input("Email (LIKE pattern): ")
                    if name:
                        filter conditions['name'] = name
                    if email:
                        filter_conditions['email'] = email
                if choice == '3':
                    rating min = input("Minimum rating: ")
                    rating max = input("Maximum rating: ")
                    if rating min:
```

```
filter conditions['rating min'] = int(rating min)
                    if rating max:
                        filter_conditions['rating_max'] = int(rating_max)
                filter conditions['group by'] = (
                    ['t1.user id', 't2.rental id'] if choice == '1' else
                    ['t1.rental_id', 't2.reservation_id'] if choice == '2'
else
                    ['t1.rental_id', 't2.review_id']
                )
                return filter_conditions
            except ValueError as e:
                print(f"Error: {e}")
                                 controller.py
import sys
from model import Model
from view import View
class Controller:
   def init (self):
        self.view = View()
        try:
            self.model = Model()
            self.view.show message("Connected to the database")
        except Exception as e:
            self.view.show message(f"An error occurred during initialization:
{e}")
            sys.exit(1)
    def run(self):
        while True:
            choice = self.view.show menu()
            if choice == '1':
                self.view_tables()
```

```
elif choice == '2':
            self.view columns()
        elif choice == '3':
            self.add data()
        elif choice == '4':
            self.update data()
        elif choice == '5':
            self.delete data()
        elif choice == '6':
            self.generate data()
        elif choice == '7':
            self.search data()
        elif choice == '8':
            break
def view tables(self):
    tables = self.model.get all tables()
    self.view.show tables(tables)
def view columns(self):
    table name = self.view.ask table()
   columns = self.model.get all columns(table name)
    self.view.show columns(columns)
def add data(self):
   while True:
        table, columns, val = self.view.insert()
        error = self.model.add data(table, columns, val)
        if int(error) == 1:
            self.view.show_message("Data added successfully!")
            agree = self.view.ask continue()
            if agree == 'n':
                break
        elif int(error) == 2:
            self.view.show message("Unique identifier already exists!")
            agree = self.view.ask_continue()
            if agree == 'n':
                break
        else:
            self.view.show message("Invalid foreign key")
            agree = self.view.ask continue()
```

```
if agree == 'n':
                    break
    def update data(self):
        while True:
            table, column, id, new value = self.view.update()
            error = self.model.update data(table, column, id, new value)
            if int(error) == 1:
                self.view.show_message("Data updated successfully!")
                agree = self.view.ask continue()
                if agree == 'n':
                    break
            elif int(error) == 2:
                self.view.show message(f"Unique identifier {new value}
already exists!")
                agree = self.view.ask continue()
                if agree == 'n':
                    break
            else:
                self.view.show message(f"Invalid foreign key {new value} in
column {column}")
                agree = self.view.ask continue()
                if agree == 'n':
                    break
    def delete data(self):
        while True:
            table, id = self.view.delete()
            error = self.model.delete data(table, id)
            if int(error) == 1:
                self.view.show message("Row deleted successfully!")
                agree = self.view.ask_continue()
                if agree == 'n':
                    break
            else:
                self.view.show_message("Cannot delete row due to related data
existing")
                agree = self.view.ask continue()
                if agree == 'n':
                    break
```

```
def generate data(self):
        table name, num rows = self.view.generate data input()
        self.model.generate_data(table_name, num_rows)
        self.view.show message(f"Data for table {table name} has been
generated successfully")
    def search data(self):
        choice, filters = self.view.search menu()
        if choice == '1':
            table1 = 'users'
            table2 = 'rental'
        elif choice == '2':
            table1 = 'rental'
            table2 = 'reservation'
        else:
            table1 = 'rental'
            table2 = 'reviews'
        result = self.model.search data(table1=table1, table2=table2,
query type=choice, filter conditions=filters)
        if result:
            print("\nSearch results:")
            for row in result:
               print(row)
        else:
            print("\nNo data matching the search criteria.")
```